

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DELEGATURA W GDAŃSKU

LGD.410.001.01.2015

Nr ewid. 151/2015/P/15/001/LGD

Informacja o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2014 r.
w części 72 – Kasa Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego
oraz wykonania planów finansowych
Funduszu Emerytalno-Rentowego,
Funduszu Administracyjnego
i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji

Warszawa czerwiec 2015 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2014 r.
w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia
Społecznego oraz wykonania planów finansowych
Funduszu Emerytalno-Rentowego,
Funduszu Administracyjnego
i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji**

p.o. Dyrektor Delegatury w Gdańsku

Włodzimierz Żegadło

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, 08 czerwca 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

I. Ocena kontrolowanej działalności	4
1. Ocena ogólna	4
2. Sprawozdawczość	4
3. Uwagi i wnioski	5
II. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	6
1. Dochody budżetowe	6
2. Wydatki budżetu państwa	6
3. Sprawozdania	7
4. Księgi rachunkowe	8
5. Wydatki poniesione w obszarze ubezpieczeń	8
III. Wyniki kontroli wykonania planów finansowych państwowych funduszy celowych	10
1. Fundusz Emerytalno-Rentowy	10
2. Fundusz Administracyjny	12
3. Fundusz Prewencji i Rehabilitacji	15
IV. Informacje dodatkowe	18
1. Finansowe rezultaty kontroli	18
2. Wystąpienie pokontrolne	18

Dysponentem części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (dalej: „część 72 – KRUS) oraz Funduszu Emerytalno-Rentowego (dalej również: „FER”), Funduszu Administracyjnego (dalej również: „FA”) i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji (dalej również: „FPiR”) jest Prezes KRUS. W strukturze organizacyjnej KRUS wyodrębniono: centralę KRUS, 16 oddziałów regionalnych, 256 placówek terenowych, Ośrodek Szkoleniowo-Rehabilitacyjny KRUS i sześć Centrów Rehabilitacji Rolników, mających status samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹.

I. Ocena kontrolowanej działalności

1. Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² wykonanie budżetu państwa w 2014 r. w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz wykonanie planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji.

Wykonując w 2014 r. budżet państwa w części 72 – KRUS oraz plany finansowe Funduszu Emerytalno-Rentowego, Funduszu Administracyjnego i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji, Prezes KRUS rzetelnie zaplanował i zrealizował:

- przychody Funduszy: Emerytalno-Rentowego, Administracyjnego oraz Prewencji i Rehabilitacji ujęte w ustawie budżetowej na 2014 r.³;
- w granicach kwot określonych planem finansowym wydatki w części 72 – KRUS oraz koszty Funduszy: Emerytalno-Rentowego, Administracyjnego oraz Prewencji i Rehabilitacji;

a także kierownicy jednostek organizacyjnych KRUS podejmowali przewidziane prawem działania w celu odzyskania należności Funduszu Emerytalno-Rentowego.

W toku kontroli Funduszu Administracyjnego stwierdzono, że zamówienia publicznego o wartości 3.293 tys. zł na usługę utrzymania i rozwoju systemu Workflow, będącego platformą integrującą wszystkie systemy informatyczne KRUS, udzielono w trybie z wolnej ręki, co stanowiło naruszenie art. 67 ust. 1 pkt 3 Prawa zamówień publicznych⁴, gdyż nie zachodziły przesłanki określone w tym przepisie. Stanowiło to również naruszenie art. 10 ust. 2 Prawa zamówień publicznych, zgodnie z którym zamawiający może udzielić zamówienia w wymienionych trybach, w tym w trybie z wolnej ręki, tylko w przypadkach określonych w ustawie. Udzielenie zamówienia publicznego z naruszeniem przepisów dotyczących stosowania trybów udzielenia zamówienia publicznego jest też naruszeniem dyscypliny finansów publicznych określonym w art. 17 ust. 1b pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁵.

Kalkulacje ocen części 72 – KRUS oraz FER, FA i FPiR przedstawiono w **załączniku nr 7 do Informacji**.

2. Sprawozdawczość

NIK pozytywnie zaopiniowała sporządzone przez Prezesa KRUS sprawozdania za 2014 r.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),

a także:

- roczne sprawozdanie z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1);

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

² W kontroli wykonania budżetu państwa w 2014 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria dla oceny pozytywnej i negatywnej stosuje się ocenę opisową.

³ Ustawa budżetowa na rok 2014 z dnia 24 stycznia 2014 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 162).

⁴ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.).

⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 168.

- sprawozdania finansowe za IV kwartał 2014 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z);

oraz sprawozdania:

- za IV kwartał 2014 r. z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33), z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na dany rok budżetowy, planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-40) sporządzone dla poszczególnych funduszy celowych: FA, FER i FPIR;
- roczne z wykonania wybranych elementów planu finansowego Funduszu Emerytalno-Rentowego (Rb-FER);
- roczne z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego w układzie zadaniowym (Rb-BZ2) sporządzone dla poszczególnych funduszy celowych: FA, FER i FPIR.

Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, rzetelnie, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁶, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej centrali KRUS i wewnętrznych sprawozdań sporządzonych przez 16 oddziałów regionalnych KRUS.

Podstawą sporządzenia sprawozdań była ewidencja księgowa prowadzona w warunkach przyjętego systemu kontroli zarządczej w zakresie finansowym, zawierającego wszystkie wymagane elementy/czynności określone w aktach prawnych i regulacjach wewnętrznych oraz obowiązujących standardach. W przyjętej koncepcji kontroli ustanowiono mechanizmy kontroli zapobiegające ryzykom zidentyfikowanym w obszarze prowadzenia ksiąg i sporządzania sprawozdań, a ich działanie NIK oceniła jako skuteczne.

3. Uwagi i wnioski

NIK wnosi o analizę przez Prezesa KRUS procedur planowania i przygotowania zamówień publicznych w celu ograniczenia ryzyka wystąpienia zagrożeń w funkcjonowaniu kluczowych systemów informatycznych wspomagających realizację zadań ustawowych, bowiem postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na usługę utrzymania i rozwoju systemu Workflow, prowadzone w trybie przetargu ograniczonego nie zostało zakończone do dnia wygaśnięcia poprzedniej umowy (31 grudnia 2013 r.), a kolejną umowę na świadczenie tego rodzaju usług podpisano dopiero 3 marca 2014 r. Zamówienie to zostało zawarte w trybie z wolnej ręki, pomimo, że nie zostały spełnione wymagane przesłanki do zastosowania tego trybu. Jak stwierdził Prezes, KRUS nie dysponowała zasobami pozwalającymi na utrzymanie systemów tej skali i klasy złożoności, co system Workflow, zatem w przypadku jego dysfunkcji, nie było możliwości podjęcia jakiegokolwiek skutecznej interwencji przez pracowników KRUS.

Z powyższego wynika, że przez okres ponad dwóch miesięcy nie było w KRUS umowy dotyczącej zapewnienia bezawaryjnego działania systemu Workflow, a usługi w zakresie zapewnienia ciągłości pracy tego systemu były świadczone bez formalnego zastosowania jakiegokolwiek trybu określonego w przepisach Prawa zamówień publicznych.

⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2014 r., poz. 119 ze zm.), rozporządzenie Ministra Finansów z 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1773) i rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. Nr 298, poz. 1766).

II. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

1. Dochody budżetowe

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2014 r., kontrola dochodów budżetowych w części 72 – KRUS została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Zrealizowane dochody wyniosły 17.008 tys. zł i były wyższe niż zaplanowane w ustawie budżetowej o 16.992 tys. zł i niższe niż zrealizowane w 2013 r. o 1.506 tys. zł. Najwyższe dochody (16.989 tys. zł, tj. o 1.415 tys. zł mniej niż w 2013 r.) zrealizowano w dziale 753 „Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne”, rozdziale 75305 „Fundusz Emerytalno-Rentowy”, co wynikało z uzyskania niezaplanowanej kwoty zwrotów składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników z Narodowego Funduszu Zdrowia z tytułu wyłączenia rolników z ubezpieczenia społecznego.

Na koniec 2014 r. w części 72 – KRUS wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w wysokości 1.555 tys. zł (w tym zaległości 6 tys. zł) i były one wyższe o 43 tys. zł, niż należności pozostałe do zapłaty na koniec 2013 r. (1.512 tys. zł). Dotyczyły one głównie należnych od Narodowego Funduszu Zdrowia zwrotów składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników.

Dane dotyczące dochodów budżetowych w części 72 – KRUS przedstawiono w **załączniku nr 1 do Informacji**.

2. Wydatki budżetu państwa

NIK pozytywnie ocenia rzetelność planowania oraz legalność, celowość, rzetelność i gospodarność wydatkowania w 2014 r. badanych środków budżetowych w części 72 – KRUS.

Wydatki części 72 – KRUS zostały zaplanowane w układzie klasyfikacji budżetowej, z uwzględnieniem założeń przyjętych do planowania budżetu państwa przez Ministra Finansów, w tym w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 13 czerwca 2013 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2014⁷.

Zrealizowane w 2014 r. w części 72 – KRUS wydatki wyniosły 16.657.717 tys. zł, tj. 99,8% planu (16.698.614 tys. zł) i w porównaniu do roku 2013 były wyższe o 192.953 tys. zł, tj. o 1,2%. W 2014 r. nie dokonywano zwiększeń kwoty wydatków z rezerw budżetu państwa.

Najwyższe wydatki wystąpiły w dziale 753 „Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne” i wyniosły 16.640.229 tys. zł (99,9% wydatków części 72 – KRUS), w tym w rozdziale 75305 „Fundusz Emerytalno-Rentowy” – 16.095.771 tys. zł i w rozdziale 75313 „Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego” – 544.176 tys. zł.

Niższe od planu wykonanie wydatków wystąpiło w szczególności w dziale 753 „Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne” (o 40.320 tys. zł), z tego: w rozdziale 75305 „Fundusz Emerytalno-Rentowy”, w którym dotację przeznaczoną na pokrycie składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników i ich domowników zrealizowano w wysokości niższej o kwotę 4.769 tys. zł, co wynikało z niższych niż zaplanowano potrzeb w zakresie ubezpieczeń społecznych rolników oraz w rozdziale 75313 „Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego”, w którym zrealizowano wydatki w kwocie niższej o 35.550 tys. zł, głównie w wyniku zrealizowania niższego przeciętnego świadczenia, niż przyjęto do planu na 2014 r.

Wydatki części 72 – KRUS zostały przeznaczone głównie na:

- dotacje do Funduszu Emerytalno-Rentowego (16.095.771 tys. zł) i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji (283 tys. zł);
- świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty KRUS w kwocie 544.176 tys. zł (głównie świadczenia rentowe dla inwalidów wojennych, wojskowych i osób represjonowanych, ryczałty energetyczne,

⁷ Dz. U. z 2013 r. poz. 702.

dotatki kombatanckie, zasiłki pogrzebowe po inwalidach wojennych, wojskowych i osobach represjonowanych, dodatki kompensacyjne, świadczenia pieniężne dla osób deportowanych do pracy przymusowej do ZSRR i III Rzeszy, świadczenia pieniężne dla żołnierzy-górników oraz dla cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych);

- dotację celową na pokrycie składek za inwalidów wojennych i wojskowych (17.465 tys. zł).

W związku ze stwierdzeniem nadmiaru środków decyzją z dnia 4 grudnia 2014 r. Prezes KRUS, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych⁸, dokonał blokady wydatków w rozdziale 75313 „Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego” na kwotę 28.000 tys. zł, o czym poinformował Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministra Finansów.

Zobowiązania na koniec 2014 r. wyniosły 1.498 tys. zł i były niższe niż na koniec 2013 r. (1.622 tys. zł), a dotyczyły głównie składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników za grudzień 2014 r. należnych NFZ (1.385 tys. zł). Na koniec 2014 r. zobowiązania wymagalne w części 72 – KRUS nie wystąpiły.

W 2014 r. KRUS nie dysponowała środkami z budżetu środków europejskich.

Dane dotyczące wydatków budżetowych w części 72 – KRUS przedstawiono w tabeli stanowiącej **załącznik nr 2 do Informacji**.

3. Sprawozdania

Oceny prawidłowości sporządzenia sprawozdań dokonano na podstawie sprawdzenia zgodności danych wykazanych w sprawozdaniach z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej centrali KRUS i sprawozdań 16 oddziałów regionalnych KRUS bez weryfikacji prawidłowości tych ewidencji i sprawozdań.

NIK zaopiniowała pozytywnie sprawozdania Prezesa KRUS, jako dysponenta części 72 – KRUS i sprawozdanie w układzie zadaniowym.

Dane wykazane w rocznych sprawozdaniach Rb-23, Rb-27, Rb-28, Rb-BZ1, Rb-N i Rb-Z były zgodne z danymi wynikającym z ewidencji księgowej centrali KRUS i danymi wynikającymi z wewnętrznych sprawozdań 16 oddziałów regionalnych KRUS, sporządzonych na podstawie ewidencji księgowych prowadzonych w tych oddziałach.

Dane w sprawozdaniach przekazują rzetelny obraz dochodów, wydatków oraz należności i zobowiązań.

Wnioski z przeprowadzonej przez NIK kontroli wykonania budżetu państwa w 2013 r. dotyczące sprawozdawczości zostały zrealizowane w opisany poniżej sposób.

1. W 2014 r. zaklasyfikowano w § 2960 „Przelewy redystrybucyjne” i w takim paragrafie wykazano w sprawozdaniu Rb-33 za IV kwartał 2014 r. koszty w kwocie:
 - 636.407 tys. zł dotyczące refundacji z FER kosztów świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników wypłacanych przez inne niż KRUS organy emerytalno-rentowe łącznie ze świadczeniami z ubezpieczenia społecznego innego niż ubezpieczenie społeczne rolników;
 - 15.705 tys. zł dotyczące refundacji ZUS z FA kosztów obsługi wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników wypłacanych łącznie ze świadczeniami z Funduszu Ubezpieczenia Społecznego (dalej: „FUS”) przez ZUS.
2. W sprawozdaniu Rb-33 oraz Rb-40 za IV kwartał 2014 r. Funduszu Emerytalno-Rentowego wykazano:
 - przychody tego funduszu, w tym przychody w kwocie 1.921.267 tys. zł gromadzone na podstawie art. 78 ust. 2 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, z tytułu refundacji ze środków FUS na pokrycie wydatków na świadczenia z innego ubezpieczenia społecznego, o których mowa w art. 78 ust. 1 pkt 2 oraz wydatków wynikających z art. 25 ust. 2a pkt 1 w związku z art. 25 ust. 4 tej ustawy;
 - koszty tego funduszu, w tym koszty w kwocie 1.921.267 tys. zł przeznaczone na podstawie art. 78 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników⁹, na finansowanie emerytur i rent z innego ubezpieczenia społecznego wypłacanych łącznie ze świadczeniami z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, wraz z dodatkami.

⁸ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.).

⁹ Ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r. poz., 1403 ze zm.).

4. Księgi rachunkowe

NIK ocenia pozytywnie skuteczność systemu rachunkowości i mechanizmów kontroli zarządczej w centrali KRUS, dotyczących operacji finansowych i gospodarczych oraz poprawność formalną dowodów i zapisów księgowych.

Badanie poprawności formalnej dowodów i zapisów księgowych w zakresie spełnienia wymogów formalnych dotyczących poprawności dowodów oraz kompletności i poprawności kontroli bieżącej i dekretacji dowodów księgowych nie wykazało nieprawidłowości. Zatem wniosek z przeprowadzonej przez NIK kontroli wykonania budżetu państwa w 2013 r. został zrealizowany.

NIK ocenia pozytywnie wiarygodność ksiąg rachunkowych centrali KRUS w odniesieniu do wpływu na sprawozdawczość bieżącą i roczną KRUS oraz funduszy zarządzanych przez Prezesa KRUS.

Badanie prawidłowości ewidencji transakcji w zakresie: wartości transakcji, okresu księgowania oraz wystąpienia zdarzenia gospodarczego w danym okresie sprawozdawczym, nie wykazało nieprawidłowości.

Powyższe oceny sformułowano na podstawie:

- przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych centrali KRUS,
- badania zgodności z przepisami prawa przyjętych zasad (polityki rachunkowości) i funkcjonującego w jednostce systemu księgowości komputerowej.

5. Wydatki poniesione w obszarze ubezpieczeń

Na realizację zadań w obszarze ubezpieczeń społecznych rolników realizowanych w części 72 – KRUS oraz Funduszy: Emerytalno-Rentowego, Administracyjnego i Prewencji i Rehabilitacji przeznaczono środki z budżetu państwa w kwotach przedstawionych w punkcie 2 *Wydatki budżetowe* oraz środki przekazane z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które zostały przeznaczone na koszty obsługi tzw. „świadczeń zbiegowych”¹⁰ w kwotach przedstawionych w punktach dotyczących Funduszu Emerytalno-Rentowego i Funduszu Administracyjnego.

W wyniku poniesionych ze środków publicznych nakładów zapewniono:

- finansowanie świadczeń dla emerytów otrzymujących świadczenia z KRUS, których liczba od 2010 r. systematycznie spada i wynosiła (według stanu na koniec lat 2010–2014)¹¹: w 2010 r. – 1.075 tys., w 2011 r. – 1.038 tys., w 2012 r. – 1.005 tys., w 2013 r. – 968 tys. i w 2014 r. – 938 tys.;
- finansowanie świadczeń dla rencistów otrzymujących świadczenia z KRUS, których liczba od 2010 r. uległa zmniejszeniu i wynosiła (według stanu na koniec lat 2010–2014)¹²: w 2010 r. – 275 tys., w 2011 r. – 268 tys., w 2012 r. – 262 tys., w 2013 r. – 260 tys. i w 2014 r. – 260 tys.

Średnia wysokość świadczeń emerytalnych w grudniu w latach 2010 i 2014 zwiększała się i wynosiła: w 2010 r. – 1.000 zł i w 2014 r. – 1.171 zł, natomiast średnia wysokość renty wynosiła w grudniu 2010 r. – 762 zł, natomiast w grudniu 2014 r. – 993 zł.

Stopień pokrycia wydatków na wypłatę świadczeń i ich obsługę wpływami ze składek¹³ wyniósł: w 2010 r. – 9,8%, w 2011 r. – 9,9%, w 2012 r. – 10,1%, a w latach 2013 i 2014 – 10,2%.

Wydatki na wypłatę świadczeń emerytalno-rentowych dla rolników¹⁴ wyniosły: w 2010 r. – 14.270.601 tys. zł, w 2011 r. – 14.191.018 tys. zł, w 2012 r. – 14.733.937 tys. zł, w 2013 r. – 15.347.531 tys. zł i w 2014 r. – 15.321.651 tys. zł, a transfery z budżetu państwa do KRUS¹⁵ wyniosły: w 2010 r. – 13.076.657 tys. zł, w 2011 r. – 13.258.031 tys. zł, w 2012 r. – 13.774.298 tys. zł, w 2013 r. – 14.102.871 tys. zł i w 2014 r. – 14.344.856 tys. zł. KRUS wypłacała w latach 2010–2014 świadczenia finansowane z budżetu państwa, zlecone do wypłaty KRUS takie jak:

¹⁰ Świadczenia wypłacane w razie zbiegu prawa do emerytury z prawem do renty lub w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przysługującej na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z prawem do emerytury lub renty z innego ubezpieczenia społecznego.

¹¹ Dane bez Ministerstw: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości.

¹² Jak wyżej.

¹³ Bez kosztów obsługi, łącznie z finansowanymi z budżetu państwa składkami na ubezpieczenie emerytalno-rentowe za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dziećmi.

¹⁴ Emerytury, renty, zasiłki pogrzebowe i pozostałe świadczenia.

¹⁵ Dotacja z budżetu państwa do FER.

Tytuł świadczenia	2010	2014	Wzrost(+)/ spadek(-)
Renty inwalidów wojennych, wojskowych, kombatantów i osób represjonowanych			
– liczba osób	11.071	7.768	-3.303
– kwota wypłat w tys. zł	257.323,4	200.642,3	-56.681,1
– przeciętne świadczenie w zł	1.936,92	2.152,44	+215,52
Zasiłki pogrzebowe po rencistach i członkach ich rodzin			
– liczba świadczeń	853	768	-85
– kwota wypłat w tys. zł	5.473,5	3.065,7	-2.407,8
– przeciętne świadczenie w zł	6.416,76	3.991,80	-2.424,96
Dodatki kombatanckie			
– liczba świadczeń	44.081	27.907	-16.174
– kwota wypłat w tys. zł	94.909,4	68.910,2	-25.999,2
– przeciętne świadczenie w zł	179,42	205,77	+26,35
Ryczałty energetyczne			
– liczba świadczeń	119.783	84.420	-35.363
– kwota wypłat w tys. zł	198.113,9	167.792,4	-30.321,5
– przeciętne świadczenie w zł	137,83	165,63	+27,80
Świadczenia pieniężne dla żołnierzy zastępczej służby wojskowej			
– liczba świadczeń	10.442	7.459	-2.983
– kwota wypłat w tys. zł	19.471,3	15.858,6	-3.612,7
– przeciętne świadczenie w zł	155,39	177,18	+21,79
Świadczenia pieniężne dla osób deportowanych do pracy przymusowej			
– liczba świadczeń	32.580	20.912	-11.668
– kwota wypłat w tys. zł	65.557,3	47.584,6	-17.972,7
– przeciętne świadczenie w zł	167,68	189,62	+21,94
Dodatki kompensacyjne			
– liczba świadczeń	103.319	70.266	-33.053
– kwota wypłat w tys. zł	33.424,2	26.056,8	-7.367,4
– przeciętne świadczenie w zł	26,96	30,90	+3,94
Świadczenia pieniężne dla cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych			
– liczba świadczeń	16	16	0
– kwota wypłat w tys. zł	100,7	125,1	+24,4
– przeciętne świadczenie w zł	524,48	651,56	+127,08
Renty socjalne (przysznane przez ZUS, zlecone do wypłaty KRUS)			
– liczba osób	9.693	10.857	+1.164
– kwota wypłat w tys. zł	69.174,4	92.939,1	+23.764,7
– przeciętne świadczenie w zł	594,71	713,36	+118,65

III. Wyniki kontroli wykonania planów finansowych państwowych funduszy celowych

1. Fundusz Emerytalno-Rentowy

Zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z Funduszu Emerytalno-Rentowego są finansowane:

- świadczenia z ubezpieczenia emerytalno-rentowego;
- emerytury i renty z innego ubezpieczenia społecznego, wypłacane łącznie ze świadczeniami z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, wraz z dodatkami;
- refundacja określonych kosztów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli przepisy emerytalne przewidują taką refundację;
- ubezpieczenia zdrowotne rolników i pracujących z nimi domowników podlegających ubezpieczeniu społecznemu, osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w części składkowej i rolników, którzy nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu, a podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Planowanie przychodów i kosztów

Założone w ustawie budżetowej na rok 2014 przychody zaplanowano rzetelnie. Rzetelnie zaplanowano oraz w sposób celowy i gospodarny, a także w granicach kwot określonych planem finansowym, realizowano koszty Funduszu Emerytalno-Rentowego. Zmiany w planie finansowym Funduszu Emerytalno-Rentowego, polegające na zwiększeniu przychodów i kosztów o kwotę 1.923.778 tys. zł zostały przeprowadzone w związku z wyższą od planowanej realizacją przychodów i kosztów Funduszu, która wystąpiła w wyniku ujęcia w planie tzw. świadczeń zbiegowych, co było skutkiem realizacji wniosku pokontrolnego NIK z kontroli wykonania budżetu państwa w 2013 r. w zakresie sprawozdawczości. W poprzednich latach przychody i koszty z tego tytułu nie były wykazywane w planie finansowym Funduszu Emerytalno-Rentowego.

Stan na początek i koniec roku

Stan środków obrotowych Funduszu Emerytalno-Rentowego na początek 2014 r. wyniósł (minus) 22.987 tys. zł i był o 111.648 tys. zł wyższy od stanu na początek 2013 r. oraz o 8.409 tys. zł wyższy niż zaplanowany w ustawie budżetowej. Na stan Funduszu złożyły się: stan środków pieniężnych i należności – 368.275 tys. zł oraz stan zobowiązań (zmniejszających stan Funduszu) – 391.262 tys. zł.

Stan środków obrotowych Funduszu Emerytalno-Rentowego na koniec 2014 r. wyniósł 43.379 tys. zł i był o 66.366 tys. zł niższy od stanu na koniec 2013 r. oraz o 5.520 tys. zł wyższy od planowanego (37.859 tys. zł) w ustawie budżetowej. Na stan Funduszu złożyły się: stan środków pieniężnych i należności – 424.815 tys. zł oraz stan zobowiązań (zmniejszających stan Funduszu) – 381.436 tys. zł.

Wyższy stan Funduszu na koniec 2014 r., w porównaniu do stanu na początek 2014 r., wynikał głównie z niższego niż planowano wykonania kosztów Funduszu.

Zobowiązania wymagalne na koniec roku nie wystąpiły.

Wykonanie przychodów

Zrealizowane przychody wyniosły 19.527.722 tys. zł, tj. 99,3% planu, z tego:

- dotacja z budżetu państwa – 16.095.771 tys. zł, tj. 82,4 % przychodów;
- refundacja kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych – 1.921.267 tys. zł, tj. 9,8% przychodów;
- przychody z tytułu składek – 1.464.037 tys. zł, tj. 7,5% przychodów;
- pozostałe przychody (odsetki i wpływy z różnych dochodów) – 42.212 tys. zł, tj. 0,2% przychodów;
- przychody z tytułu rozwiązania odpisu aktualizującego należności – 4.435 tys. zł.

Niższe od zaplanowanych przychody osiągnięto głównie:

- z tytułu składek, które były niższe od zaplanowanych o 122.816 tys. zł, głównie w wyniku wyższego niż zaplanowano zmniejszenia liczby ubezpieczonych;
- z tytułu pozostałych odsetek, które były niższe o 6.075 tys. zł, co wynikało z obniżenia stawki oprocentowania odsetek za zwłokę w opłacaniu składek.

Na koniec 2014 r. wystąpiły należności netto¹⁶ w kwocie 220.792 tys. zł, które w porównaniu do 2013 r. były niższe o 34.663 tys. zł, tj. o 13,6%. Należności wymagalne wyniosły 231.182 tys. zł i w porównaniu do 2013 r. były niższe o 11.964 tys. zł, z czego należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne stanowiły 95,0% i wyniosły, łącznie z należnościami zabezpieczonymi hipoteką, 219.731 tys. zł. Należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń wyniosły 4.534 tys. zł, a należności z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego 6.917 tys. zł.

W 2014 r. umorzone należności z tytułu składek, odsetek i kosztów upomnień wyniosły 3.101 tys. zł i były o 38,2% niższe niż w 2013 r. Liczba złożonych wniosków o umorzenie ww. należności wyniosła w 2014 r. 7.856 i była niższa niż w 2013 r. (12.229). Głównymi przyczynami pozytywnych decyzji o umorzeniu należności były: trudna sytuacja materialno-bytowa, brak możliwości dochodzenia należności KRUS, a także poniesienie strat w wyniku anomalii pogodowych mających miejsce w poprzednich latach.

Ulgi i umorzenia udzielone w ramach programów pomocy dla rolników i producentów rolnych w 2014 r. wyniosły łącznie 574 tys. zł, z tego w ramach „Programu pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem w 2013 r. powodzi, huraganu, gradu lub deszczu nawalnego” – na podstawie uchwały nr 139/2013 Rady Ministrów z dnia 6 sierpnia 2013 r. – 571,5 tys. zł i "Programu pomocy dla rolników i producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane wystąpieniem w okresie zimowym 2011/2012 ujemnych skutków przezimowania" – na podstawie uchwały nr 43/2012 Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 2012 r. – 2,5 tys. zł.

W 2014 r. w oddziałach regionalnych KRUS z powodu przedawnienia należności Funduszu Emerytalno-Rentowego odpisano kwotę 2.646 tys. zł, tj. o 105 tys. zł (o 3,8%) mniejszą, niż w 2013 r. (2.751 tys. zł).

Według stanu na początek 2014 r. w postępowaniu egzekucyjnym znajdowało się 96.570 tytułów wykonawczych dotyczących należności z tytułu składek i należności pochodnych, na kwotę 46.484 tys. zł. W 2014 r. skierowano do załatwienia przez urzędy skarbowe 69.008 tytułów wykonawczych dotyczących należności na łączną kwotę 42.076 tys. zł. Organy egzekucyjne wyegzekwowały w 2014 r. należności w kwocie 28.075 tys. zł i zwróciły z powodu nieściągalności 5.969 tytułów wykonawczych na kwotę 2.423 tys. zł.

W 2014 r. w celu zabezpieczenia należności z tytułu niezapłaconych składek skierowano do sądów 8.202 wnioski o wpis hipoteki w księdze wieczystej, (tj. o 1.028 mniej niż w 2013 r.). Sądy w 2014 r. dokonały 7.760 wpisów hipoteki.

Kwota zabezpieczonych hipoteką należności dotyczących gospodarstw rolnych w 2014 r. wyniosła 24.513 tys. zł, a kwota zabezpieczonych hipoteką należności dotyczących gospodarstw rolnych według stanu na koniec 2014 r. wyniosła 125.156 tys. zł.

W 2014 r. umorzono należności z tytułu składek, odsetek i kosztów upomnień na kwotę 3.101 tys. zł. Według stanu na koniec 2014 r. kwota należności odroczonej wynosiła 100 tys. zł, a należności rozłożonych na raty 114.989 tys. zł.

Objęte badaniem trzy wnioski (spośród 65) o umorzenie należności z tytułu składek zostały rozpatrzone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego¹⁷, bez zbędnej zwłoki, a w wyniku ich rozpatrzenia umorzono zaległości w kwocie 47 tys. zł i odmówiono umorzenia zaległości w kwocie 124 tys. zł.

Dane dotyczące przychodów i należności Funduszu Emerytalno-Rentowego przedstawiono w **załączniku nr 3 do Informacji**.

Wykonanie kosztów

Zrealizowane w Funduszu Emerytalno-Rentowym koszty wyniosły 19.461.356 tys. zł i były niższe od planowanych o 130.118 tys. zł, tj. o 0,7%. Wpłynął na to wyższy niż zaplanowano spadek liczby świadczeniobiorców.

W zrealizowanych kosztach najwyższą kwotę stanowiły transfery na rzecz ludności – 14.685.504 tys. zł (75,5% wydatków ogółem Funduszu), na które składały się:

– emerytury rolnicze – 11.541.069 tys. zł,

¹⁶ Kwota należności pomniejszona o odpis aktualizujący należności oraz odsetki od należności niezapłaconych w terminie.

¹⁷ Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.

- renty rolnicze – 2.937.552 tys. zł,
- zasiłki pogrzebowe – 206.623 tys. zł,
- inne świadczenia – 260 tys. zł.

Koszty składki na ubezpieczenie zdrowotne finansowane z budżetu państwa wyniosły 1.750.915 tys. zł, tj. 99,7% planu (1.755.684 tys. zł) i były wyższe o 733 tys. zł niż w 2013 r. (1.750.182 tys. zł).

Koszty tzw. świadczeń zbiegowych zrealizowano w 99,9% w kwocie 1.921.267 tys. zł i stanowiły one 9,9% kosztów ogółem.

Odpis na Fundusz Administracyjny wyniósł 456.600 tys. zł i był wyższy niż w 2013 r. o 1.000 tys. zł.

W 2014 r. przeciętna miesięczna liczba emerytur wyniosła 952 tys. (w 2013 r. – 986 tys.), natomiast rent 260 tys. (tak jak w 2013 r.). W 2014 r. przyznano nowe emerytury 23 tys. osób, renty z tytułu niezdolności do pracy 14,8 tys. osób i renty rodzinne 3,7 tys. osób. Liczba emerytów zmniejszyła się o 53,9 tys., a rencistów o 4,5 tys. Przeciętna emerytura finansowana z Funduszu w 2014 r. wynosiła 1.010,52 zł i była wyższa od przeciętnej emerytury w 2013 r. (983,44 zł). Przeciętna renta finansowana z Funduszu w 2014 r. wynosiła 941,94 zł i była wyższa od przeciętnej renty w 2013 r. (916,09 zł).

Dane dotyczące kosztów i zobowiązań Funduszu Emerytalno-Rentowego przedstawiono w **załączniku nr 3 do Informacji**.

Sprawozdania

Sprawozdanie Rb-BZ2 w układzie zadaniowym i sprawozdania z wykonania planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego zaopiniowano pozytywnie.

Dane wykazane w sprawozdaniach Rb-33, Rb-40, Rb-BZ2 Funduszu Emerytalno-Rentowego były zgodne z danymi wynikającymi z 17 odrębnych sprawozdań (centrali KRUS oraz 16 oddziałów regionalnych KRUS), sporządzonych na podstawie 17 odrębnych ewidencji księgowych.

Dane w tych sprawozdaniach przekazują rzetelny obraz należności i zobowiązań oraz przychodów i kosztów.

2. Fundusz Administracyjny

Zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników Fundusz Administracyjny jest przeznaczony na finansowanie kosztów obsługi ubezpieczenia, z wyjątkiem kosztów pokrywanych ze środków Funduszu Składowego lub Funduszu Prewencji i Rehabilitacji. Ponadto ze środków Funduszu Administracyjnego finansowane są koszty obsługi zadań w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego.

Planowanie przychodów i kosztów

Rzetelnie zaplanowano ujęte w ustawie budżetowej na 2014 r. przychody Funduszu Administracyjnego. Rzetelnie zaplanowano oraz w sposób celowy i gospodarny, a także w granicach kwot określonych planem finansowym, realizowano koszty Funduszu. Prezes KRUS – Dysponent Funduszu nie dokonywał zmian w planie finansowym Funduszu polegających na zwiększeniu prognozowanych przychodów i kosztów, o których mowa w art. 29 ust. 9 ustawy o finansach publicznych, natomiast zgodnie z § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 31 marca 2005 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego¹⁸ dokonał pięciu zmian polegających na przesunięciach pomiędzy paragrafami wydatków, informując o tych zmianach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Stan funduszu na początek i koniec roku

Stan Funduszu na początek 2014 r. wyniósł 72.863 tys. zł i był wyższy o 23.933 tys. zł, tj. o 48,9%, od planu (48.930 tys. zł), w tym stan:

- środków wynosił 117.944 tys. zł;
- należności wynosił 9.810 tys. zł;
- zobowiązań wynosił 56.848 tys. zł;
- pozostałych środków obrotowych wynosił 1.957 tys. zł.

¹⁸ Dz. U. Nr 68, poz. 599.

Stan Funduszu na koniec 2014 r. wyniósł 70.833 tys. zł i był niższy o 2.030 tys. zł, tj. o 2,8%, od stanu na początek 2014 r. (72.863 tys. zł) oraz wyższy o 43.047 tys. zł, tj. o 154,9%, od planu (27.786 tys. zł), w tym stan:

- środków pieniężnych wynosił 117.523 tys. zł;
- należności wynosił 9.338 tys. zł;
- zobowiązań wynosił 56.646 tys. zł;
- pozostałych środków obrotowych wynosił 617 tys. zł.

Wykonanie przychodów

Zrealizowane przychody w kwocie 588.502 tys. zł (głównie z tytułu odpisu z Funduszu Emerytalno-Rentowego – 456.600 tys. zł, refundacji kosztów wypłaty świadczeń – 67.286 tys. zł oraz odpisu z Funduszu Składowego – 59.259 tys. zł) były niższe o 558 tys. zł, tj. o 0,1%, od planowanych (589.060 tys. zł), oraz niższe o 2.186 tys. zł, tj. o 0,4%, od uzyskanych w 2013 r. (590.688 tys. zł).

W 2014 r. uzyskano niezaplanowane przychody, w łącznej kwocie 160 tys. zł, z tytułu kar za nieterminowe wykonanie umów lub odstąpienie od ich realizacji.

Na koniec 2014 r. stan należności netto Funduszu Administracyjnego wynosił 9.338 tys. zł (z tego dominującą pozycję stanowiły należności od ZUS z tytułu kosztów obsługi wypłaty świadczeń – 7.925 tys. zł, należności z tytułu kosztów upomnień od niezapłaconych składek na ubezpieczenie społeczne rolników oraz ubezpieczenie zdrowotne – 651 tys. zł) i był niższy o 472 tys. zł, tj. o 4,8%, od wykonania na koniec 2013 r. (9.810 tys. zł) oraz o 190 tys. zł, tj. o 2,0% od planowanych (9.528 tys. zł).

Stan należności wymagalnych (netto) na koniec 2014 r. wyniósł 765 tys. zł, tj. 8,2% należności ogółem i był niższy o 112 tys. zł, tj. o 17,2%, od stanu na koniec 2013 r. (653 tys. zł). Należności wymagalne dotyczyły głównie (651 tys. zł) należności z tytułu kosztów upomnień od niezapłaconych w terminie składek na ubezpieczenie społeczne rolników oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Kwota należności przeterminowanych (bez kosztów upomnień), powstałych m.in. z tytułu wynajmu lokali, badań lekarskich oraz kosztów zastępstwa procesowego w 2014 r. wyniosła 214 tys. zł. W wyniku działań KRUS podjętych w 2014 r. odzyskano 137 tys. zł. takich należności.

Dane o przychodach oraz należnościach Funduszu Administracyjnego przedstawiono w **załączniku nr 4 do Informacji**.

Wykonanie kosztów

Poniesione przez Fundusz Administracyjny w 2014 r. koszty wyniosły 590.532 tys. zł i były niższe o 19.672 tys. zł, tj. o 3,2%, od planowanych (610.204 tys. zł). W porównaniu do 2013 r. (572.728 tys. zł) były one wyższe o 16.804 tys. zł, tj. o 2,9%.

Koszty Funduszu dotyczyły głównie kosztów własnych poniesionych w kwocie 571.730 tys. zł, które były wyższe o 11.897 tys. zł, tj. o 2,1%, niż wykonanie w 2013 r. (559.833 tys. zł), ale niższe o 18.661 tys. zł, tj. o 3,2%, od planowanych (590.391 tys. zł). Koszty te dotyczyły:

- wydatków na wynagrodzenia pracowników KRUS wraz z pochodnymi¹⁹ – 335.324 tys. zł,
- zakupu usług – 136.293 tys. zł, w tym opłat pocztowych i usług bankowych – 58.476 tys. zł,
- odpisu na Fundusz Motywacyjny i refundacji ZUS kosztów obsługi wypłaconych świadczeń w części odpowiadającej uwzględnieniu okresów pracy w gospodarstwie rolnym – 31.977 tys. zł,
- zakupu materiałów i wyposażenia – 22.087 tys. zł.

Koszty inwestycyjne poniesione w kwocie 18.678 tys. zł, były wyższe o 4.786 tys. zł, tj. o 34,5%, niż wykonanie w 2013 r. (13.892 tys. zł), ale niższe o 1.135 tys. zł, tj. o 5,7%, od planowanych (19.813 tys. zł).

O wzroście zrealizowanych wydatków bieżących i majątkowych w 2014 r., w porównaniu do 2013 r., zdecydowały głównie większe potrzeby jednostek organizacyjnych KRUS dotyczące zakupu materiałów i wyposażenia, remontów, wzrost kosztów związanych z bieżącym utrzymaniem, wsparciem i rozwojem systemów informatycznych, a także konieczność zakupu, wybudowania lub zmodernizowania siedzib sześciu oddziałów regionalnych.

¹⁹ § 4010, § 4040, § 4110, § 4120, § 4170.

Niepełne wykonanie planu kosztów wynikało głównie z:

- obniżenia kosztów na usługi pocztowe i bankowe,
- niezrealizowania części zadań (zakupów, remontów, inwestycji), w tym m.in. z powodu przedłużającej się procedury wyłonienia wykonawcy w przetargach, rezygnacji lub przesunięcia terminu realizacji, oraz uzyskania oszczędności w wyniku postępowań przetargowych (wygrywające oferty były korzystniejsze niż przewidywano),
- niższej niż w poprzednich latach awaryjności maszyn, urządzeń, sprzętu administracyjnego, wyposażenia biurowego, samochodów służbowych,
- zwolnienia z konieczności naliczania i odprowadzania składek na Fundusz Pracy dla kobiet pracujących w wieku powyżej 55 roku życia i mężczyzn powyżej 60 roku życia,
- absencji chorobowych.
- wydania mniejszej niż planowano liczby orzeczeń przez lekarzy rzeczoznawców,
- niższych niż planowano kosztów działania komisji oraz konsultacji lekarskich.

Koszty centrali KRUS wyniosły 138.299 tys. zł, tj. 23,4% kosztów Funduszu Administracyjnego. Objęte badaniem koszty centrali KRUS w kwocie 74.404 tys. zł, stanowiące 53,8% kosztów centrali i 12,6% ogółem, zostały poniesione celowo, gospodarnie, legalnie i rzetelnie, za wyjątkiem wydatków na łączną kwotę 3.293 tys. zł poniesionych w związku z realizacją umowy na usługę utrzymania i integracji systemu Workflow, zawartą w wyniku nieuprawnionego udzielenia zamówienia w trybie z wolnej ręki.

Badanie czterech postępowań, w wyniku których udzielono zamówień na kwotę 95.845 tys. zł, wykazało m.in., że trzy z nich zostały przeprowadzone zgodnie z zasadami określonymi w Prawie zamówień publicznych. Natomiast zamówienia na usługę utrzymania i rozwoju systemu Workflow udzielono w trybie z wolnej ręki, co stanowiło naruszenie art. 67 ust. 1 pkt 3 Prawa zamówień publicznych, gdyż nie zachodziły przesłanki określone w tym przepisie. Stanowiło to również naruszenie art. 10 ust. 2 Prawa zamówień publicznych, zgodnie z którym zamawiający może udzielić zamówienia w wymienionych trybach, w tym w trybie z wolnej ręki, tylko w przypadkach określonych w ustawie.

KRUS, prowadząc od 13 czerwca 2013 r. przedłużające się postępowanie w trybie przetargu ograniczonego, nie przygotowała się do zagrożenia, że postępowanie to nie zakończy się przed upływem okresu obowiązywania wcześniejszej umowy (tj. do dnia 31 grudnia 2013 r.). W 2013 r. nie podjęto żadnych działań, aby zapewnić prawidłowe i bezawaryjne działanie systemu Workflow od dnia 1 stycznia 2014 r. Dopiero w dniu 15 stycznia 2014 r., a więc po upływie dwóch tygodni od zakończenia obowiązywania wcześniejszej umowy, KRUS przygotowała wniosek o udzielenie zamówienia w trybie zamówienia z wolnej ręki, na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 3 Prawa zamówień publicznych. W oparciu o powyższy wniosek wszczęte zostało postępowanie o udzielenie zamówienia w trybie z wolnej ręki. Po upływie kolejnego miesiąca (14 lutego 2014 r.) przekazano zaproszenie do negocjacji dotychczasowemu wykonawcy. W dniu 3 marca 2014 r., w wyniku przeprowadzonego postępowania, została zawarta umowa na usługę utrzymania i integracji systemu Workflow, w związku z realizacją której poniesiono koszty w kwocie 3.293 tys. zł (2,4% wszystkich kosztów Centrali i 0,6% ogółem kosztów Funduszu).

W wyniku poniesionych w 2014 r. kosztów uzyskano głównie efekty rzeczowe zapewniające realizację przez Fundusz Administracyjny ustawowych zadań polegających na finansowaniu kosztów obsługi ubezpieczenia społecznego rolników oraz kosztów obsługi zadań w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego, w tym kwota:

- 63.629 tys. zł dotyczyła systemów informatycznych, w tym: bieżącego utrzymania, wsparcia, rozwoju, modyfikacji i serwisu systemów wspomagających obsługę ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz świadczeń krótkoterminowych²⁰, systemu obsługi świadczeń emerytalno-rentowych rolników FARMER²¹, Centralnego Systemu Finansowo-Księgowego²², bieżącej obsługi²³ utrzymania i eksploatacji sieci WAN²⁴ wraz z telefonią IP²⁵, rozwoju systemu Workflow;

²⁰ W 272 jednostkach organizacyjnych KRUS.

²¹ W 46 jednostkach organizacyjnych KRUS.

²² W 17 jednostkach organizacyjnych KRUS.

²³ W 273 jednostkach organizacyjnych KRUS.

²⁴ Sieć komputerowa o dużym zasięgu.

²⁵ Telefonii internetowej.

- 5.398 tys. zł dotyczyła zakupu, wybudowania lub zmodernizowania siedzib sześciu oddziałów regionalnych (planowany termin zakończenia trzech inwestycji przypadła na 2015 r.);
- 1.610 tys. zł dotyczyła zakupu 41 samochodów osobowych, wykorzystywanych m.in. do działań związanych z dochodzeniem i umarzaniem należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników;
- 1.433 tys. zł dotyczyły zakupu infrastruktury sprzętowej, w celu prawidłowej realizacji zadań statutowych przez pracowników pionów merytorycznych;
- 6.801 tys. zł dotyczyły zakupu licencji na oprogramowanie sprzętowe i narzędziowe.

Koszt wynagrodzeń pracowników KRUS (§ 4010 „Wynagrodzenia osobowe pracowników”, § 4040 „Dodatkowe wynagrodzenia roczne” i § 4170 „Wynagrodzenia bezosobowe”)²⁶ w 2014 r. wyniósł 286.076 tys. zł (tj. 48,4% kosztów ogółem) i był niższy o 1.806 tys. zł, tj. o 0,6%, od planowanego (287.882,0 tys. zł) i niższy o 784 tys. zł, tj. o 0,3%, od wykonania w 2013 r. (286.860 tys. zł).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na 1 pełnozatrudnionego wyniosło 3.618,13 zł i było niższe o 39,12 zł, tj. o 1,1%, niż w 2013 r. (3.657,25 zł). Prezes KRUS zastosował się do ograniczenia wielkości planowanych wynagrodzeń osobowych i bezosobowych w związku z postanowieniami ustawy z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej²⁷.

W 2014 r. przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełnozatrudnionych ogółem wyniosło 6.138,17 etaty, co stanowiło wzrost o 65,8 etatów, tj. o 1,1%, w porównaniu do 2013 r. (6.072,37 etaty), w tym przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełnozatrudnionych w:

- centrali wyniosło 241,48 etatów i było wyższe o 2,08 etatów, tj. o 0,9%, niż w 2013 r. (239,40 etatów), w tym Kierownictwo – 2,58 etaty, tj. spadek o 0,32 etatu z poziomu 2,90 etatów;
- oddziałach regionalnych wyniosło 5.896,69 etatów i było wyższe o 63,72 etaty, tj. o 1,1%, niż w 2013 r. (5.832,97 etatów).

Dane o zatrudnieniu i wynagrodzeniach przedstawiono w **załączniku nr 6 do Informacji**.

Na koniec 2014 r. zobowiązania Funduszu wyniosły 56.646 tys. zł i były wyższe o 8.674 tys. zł, tj. o 18,1%, od planowanych (47.972 tys. zł) oraz niższe o 202 tys. zł, tj. o 0,4%, od wykonania w 2013 r. (56.848 tys. zł).

Najwyższe kwoty zobowiązań dotyczyły wynagrodzeń osobowych i bezosobowych pracowników KRUS wraz z pochodnymi (34.527 tys. zł) oraz dostaw i usług (21.274 tys. zł).

Na koniec 2014 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Wyższe wykonanie stanu zobowiązań na koniec 2014 r., w porównaniu do planu oraz wykonania w 2013 r., wynikało głównie z wyższych niż planowano kosztów dotyczących 2014 r., za które zapłacono w 2015 r.

Dane o kosztach oraz zobowiązaniach FA przedstawiono w **załączniku nr 4 do Informacji**.

Sprawozdania

Sprawozdanie Rb-BZ2 w układzie zadaniowym i sprawozdania z wykonania planów finansowych Funduszu Administracyjnego zaopiniowano pozytywnie.

Dane wykazane w sprawozdaniach Rb-33, Rb-40, Rb-BZ2 Funduszu Administracyjnego były zgodne z danymi wynikającymi z 17 sprawozdań (centrali KRUS oraz 16 oddziałów regionalnych KRUS), sporządzonych na podstawie 17 odrębnych ewidencji księgowych.

Dane w tych sprawozdaniach przekazują rzetelny obraz należności i zobowiązań oraz przychodów i kosztów.

3. Fundusz Prewencji i Rehabilitacji

Zgodnie z art. 80 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników FPiR jest przeznaczony na finansowanie kosztów rzeczowych wynikających z realizacji zadań KRUS, o których mowa w art. 21b, 63 i 64 ww. ustawy, związanych m.in. z:

- analizowaniem przyczyn wypadków i chorób;

²⁶ Określony w ustawie budżetowej.

²⁷ Dz. U. z 2013 r., poz. 1645.

- prowadzeniem dobrowolnych nieodpłatnych szkoleń i instruktażu dla ubezpieczonych w zakresie zasad ochrony życia i zdrowia w gospodarstwie rolnym oraz postępowania w razie wypadku przy pracy rolniczej;
- upowszechnianiem wśród ubezpieczonych wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i rolniczymi chorobami zawodowymi, a także znajomości zasad ochrony życia i zdrowia w gospodarstwie rolnym oraz zasad postępowania w razie wypadku;
- podejmowaniem starań o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników;
- kierowaniem na rehabilitację leczniczą do zakładów rehabilitacyjnych;
- prowadzeniem zakładów rehabilitacji leczniczej;
- wspieraniem rozwoju rehabilitacji ambulatoryjnej na obszarach wiejskich;
- prowadzeniem, we własnym zakresie, badań i analiz przyczyn niezdolności do pracy;
- odpłatnym zlecaniem badań naukowych i ekspertyz dotyczących przyczyn niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym oraz metod jej przeciwdziałania;
- promocją zdrowia;
- działaniami dotyczącymi profilaktyki zdrowotnej w środowisku wiejskim.

Planowanie przychodów i kosztów

Określone w ustawie budżetowej na rok 2014 kwoty przychodów i kosztów (wydatków) Funduszu Prewencji i Rehabilitacji były rzetelnie zaplanowane oraz rzetelnie i terminowo zaewidencjonowane. Wydatki Funduszu zrealizowano w sposób celowy i gospodarny, a także w granicach kwot określonych planem finansowym. Prezes KRUS – Dysponent Funduszu dokonał trzech zmian polegających na przesunięciach pomiędzy paragrafami wydatków, o czym poinformował Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Stan funduszu na początek i koniec roku

Stan Funduszu na początek 2014 r. wyniósł 1.900 tys. zł i był niższy o 85 tys. zł od stanu na początek 2013 r. (1.985 tys. zł) i o 867 tys. zł wyższy niż w ustawie budżetowej (1.033 tys. zł). Na stan Funduszu na początek 2014 r. złożyły się środki pieniężne w kwocie 4.493 tys. zł, należności w kwocie 2 tys. zł, zobowiązania w kwocie 2.600 tys. zł i pozostałe środki obrotowe o wartości 5 tys. zł.

Stan Funduszu na koniec 2014 r. wyniósł 1.222 tys. zł i był niższy o 678 tys. zł od stanu na koniec 2013 r. (1.900 tys. zł) i o 1.092 tys. zł wyższy niż w ustawie budżetowej (130 tys. zł). Na stan Funduszu na koniec 2014 r. złożyły się m.in. środki pieniężne w kwocie 3.439 tys. zł, należności w kwocie 9 tys. zł i zobowiązania w kwocie 2.226 tys. zł.

Wykonanie przychodów

Przychody Funduszu w 2014 r. wyniosły 33.500 tys. zł i były wyższe o 10 tys. zł, tj. o 0,03%, od zaplanowanych (33.490 tys. zł) i niższe o 138 tys. zł, tj. o 0,4%, od uzyskanych w 2013 r. (33.638 tys. zł). Głównym źródłem przychodów był odpis z Funduszu Składowego w kwocie 32.922 tys. zł (98,3% przychodów). Ponadto Fundusz uzyskał przychody z dotacji z budżetu państwa w kwocie 283 tys. zł (0,8% przychodów) oraz inne przychody w kwocie 295 tys. zł (0,9%).

Należności Funduszu na koniec 2014 r. (9 tys. zł) były wyższe niż na koniec 2013 r. o 7 tys. zł. Przychody uzyskane w 2014 r. przez Fundusz były niższe niż poniesione koszty o kwotę 678 tys. zł, w związku z czym stan Funduszu na koniec roku uległ obniżeniu o tę kwotę, tj. o 35,7%, w porównaniu do stanu na początek roku. Należności wymagalne na koniec 2014 r. nie wystąpiły.

Dane dotyczące przychodów i należności Funduszu Prewencji i Rehabilitacji przedstawiono w **załączniku nr 5 do Informacji**.

Wykonanie kosztów

Zrealizowane przez Fundusz Prewencji i Rehabilitacji w 2014 r. koszty wyniosły 34.178 tys. zł (i były o 455 tys. zł wyższe niż w 2013 r.), z czego największą grupę stanowiły koszty własne (31.172 tys. zł – niższe o 326 tys. zł niż w 2013 r.). Koszty (wydatki) majątkowe wyniosły 3.006 tys. zł (i były wyższe o 789 tys. zł niż w 2013 r.), z czego 2.991 tys. zł stanowiły wydatki na inwestycje w Centrach Rehabilitacji Rolniczej KRUS i 15 tys. zł koszty (wydatki) związane z zakupem praw autorskich.

Koszty własne dotyczyły głównie

- zakupu usług zdrowotnych (§ 4280) 28.975 tys. zł, tj. 84,8% kosztów własnych, z czego 25.837 tys. zł przeznaczono na rehabilitację rolników, 3.126 tys. zł na rehabilitację dzieci, a 11 tys. zł na badania rolników w ramach profilaktyki onkologicznej;
- nagród w konkursach organizowanych przez KRUS (1.199 tys. zł), tj. 3,8% kosztów własnych;
- zakupu materiałów i wyposażenia (§ 4210) 413 tys. zł, tj. 1,3% kosztów własnych, w tym głównie zakupów materiałów do prowadzenia działań prewencyjnych, przedmiotów promujących bezpieczną pracę, materiałów prewencyjnych, zestawów ratownictwa przedlekarskiego;
- zakupu usług pozostałych (§ 4300) 571 tys. zł, tj. 1,8%, w tym głównie na organizowanie wspólnych stoisk, współudział w konferencjach i konkursach, druk broszur, kalendarzy i informatorów oraz na prewencję prowadzoną przez KRUS.

Z rehabilitacji leczniczej realizowanej w jednostkach organizacyjnych KRUS skorzystało 12.675 rolników, z czego 800 odbyło rehabilitację w zakresie chorób układu krążenia. Z rehabilitacji leczniczej podczas wakacyjnych turnusów skorzystało 1.178 dzieci.

Wydatki inwestycyjne na kwotę 2.991 tys. zł zostały przeznaczone na inwestycje realizowane w Centrach Rehabilitacji Rolniczej KRUS (dofinansowano zakupy sprzętu rehabilitacyjnego oraz budowę budynku zakładu rehabilitacji).

W wyniku badania kosztów Funduszu na kwotę 21.711 tys. zł, tj. 65,6% kosztów, w tym wydatków majątkowych na kwotę 2.942 tys. zł (13,5 % kosztów objętych badaniem), nie stwierdzono kosztów i wydatków nielegalnych, niecelowych, niegospodarnych oraz przypadków nieterminowych płatności, skutkujących zapłatą odsetek.

Badanie dwóch (czyli wszystkich przeprowadzonych w FPIR w 2014 r.) postępowań o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonych w trybie przetargu nieograniczonego: na wydrukowanie wydawnictw prewencyjnych oraz na wykonanie projektu graficznego kalendarza dla rolników na 2015 rok wraz z jego wydrukowaniem i dostawą do oddziałów regionalnych i centrali KRUS, w wyniku których udzielono zamówień na kwotę 301 tys. zł, wykazało m.in., że zostały one przeprowadzone zgodnie z zasadami określonymi w Prawie zamówień publicznych, a poniesione na ich realizację w 2014 r. wydatki (w terminach i w wysokościach określonych umowami) zostały prawidłowo ujęte w księgach rachunkowych.

Zobowiązania Funduszu na koniec 2014 r. wyniosły 2.226 tys. zł i były niższe o 56 tys. zł od zaplanowanych (2.282 tys. zł) oraz niższe o 374 tys. zł, tj. o 14,4%, od wykonania w 2013 r. (2.600 tys. zł). Najwyższe (2.120 tys. zł) kwoty zobowiązań dotyczyły dostaw i usług (95,2%). Zobowiązania wymagalne na koniec 2014 r. nie wystąpiły.

Dane dotyczące kosztów i zobowiązań Funduszu Prewencji i Rehabilitacji przedstawiono w **załączniku nr 5 do Informacji**.

Sprawozdania

Sprawozdanie Rb-BZ2 w układzie zadaniowym i sprawozdania z wykonania planów finansowych Funduszu Prewencji i Rehabilitacji zaopiniowano pozytywnie. Dane wykazane w sprawozdaniach Rb-33, Rb-40 i Rb-BZ2 Funduszu były zgodne z danymi wynikającym z ewidencji księgowej Centrali KRUS i przekazują rzetelny obraz należności i zobowiązań oraz przychodów i kosztów.

IV. Informacje dodatkowe

1. Finansowe rezultaty kontroli

Finansowe rezultaty kontroli wyniosły 3.293 tys. zł i dotyczyły kosztów poniesionych w związku z realizacją umowy na usługę utrzymania i rozwoju systemu Workflow, zawartą w wyniku przeprowadzonego z naruszeniem art. 67 ust. 1 pkt 3 Prawa zamówień publicznych postępowania o udzielenie zamówienia w trybie z wolnej ręki.

2. Wystąpienie pokontrolne

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Prezesa KRUS w dniu 27 kwietnia 2014 r. Najwyższa Izba Kontroli wniosowała o analizę procedury planowania i przygotowania zamówień publicznych w celu ograniczenia ryzyka wystąpienia zagrożeń w funkcjonowaniu istotnych systemów informatycznych.

Prezes KRUS dnia 19 maja 2015 r. wniósł zastrzeżenie do wystąpienia pokontrolnego, które dotyczyło nieprawidłowości związanej z przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie z wolnej ręki na usługę utrzymania i rozwoju systemu Workflow, wnioskując o usunięcie z treści wystąpienia pokontrolnego opisów wskazujących na tę nieprawidłowość.

Kolegium Najwyższej Izby Kontroli uchwałą z dnia 3 czerwca 2015 r. powyższe zastrzeżenie oddaliło.

Załącznik 1. Dochody budżetowe w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	2013	2014		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ²⁾	Wykonanie		
		tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6	7
	Ogółem, w tym:	18 514	16	17 008	91,87	106 300,00
1.	753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	18 495	10	17 000	91,92	170 000,00
1.1.	75305 Fundusz Emerytalno-Rentowy	18 404	0	16 989	92,31	x
1.1.1.	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	18 404	0	16 989	92,31	x
1.2.	75313 Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	91	10	11	12,09	110,00
1.2.2.	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	91	10	11	12,09	110,00
2.	852 Pomoc społeczna	19	6	8	42,11	133,33
2.1.	85212 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	19	6	8	42,11	133,33
2.1.1.	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	19	6	8	42,11	133,33
3.	853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1	0	0	-	x
3.1.	85395 Pozostała działalność	1	0	0	-	x
3.1.1.	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	1	0	0	-	x

1) Dane na podstawie sprawozdań Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych za lata 2013 i 2014 dysponenta części 72 – KRUS

2) Ustawa budżetowa na rok 2014 z dnia 24 stycznia 2014 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 162).

Załącznik 2. Wydatki budżetowe w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Lp.	Wyszczególnienie ¹⁾	2013	2014		6:3	6:4	6:5	
		Wykonanie	Ustawa ²⁾	Plan po zmianach				Wykonanie
		tys. zł						%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem, w tym:	16 464 764	16 698 614	16 698 614	16 657 717	101,17	99,76	99,76
1.	752 Obrona narodowa	10	10	10	10	100,00	100,00	100,00
1.1.	75212 Pozostałe wydatki obronne	10	10	10	10	100,00	100,00	100,00
1.1.1.	§ 4700 Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	10	10	10	10	100,00	100,00	100,00
2.	753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	16 445 889	16 680 549	16 680 549	16 640 229	101,18	99,76	99,76
2.1.	75305 Fundusz Emerytalno-Rentowy	15 853 053	16 100 540	16 100 540	16 095 771	101,53	99,97	99,97
2.1.1.	§ 2430 Dotacja z budżetu dla państwowego funduszu celowego	15 853 053	16 100 540	16 100 540	16 095 771	101,53	99,97	99,97
2.2.	75306 Fundusz Prewencji i Rehabilitacji	274	283	283	283	103,28	100,00	100,00
2.2.1.	§ 2430 Dotacja z budżetu dla państwowego funduszu celowego	274	283	283	283	103,28	100,00	100,00
2.3.	75313 Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	592 561	579 726	579 726	544 176	91,83	93,87	93,87
2.3.1.	§ 2860 Dotacja z budżetu państwa stanowiąca zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz dotacja dla Funduszu Kościelnego	14 909	14 140	14 140	14 140	94,84	100,00	100,00
2.3.2.	§ 3110 Świadczenia społeczne	577 652	565 586	565 586	530 036	91,76	93,71	93,71
3.	851 Ochrona zdrowia	18 852	18 030	18 030	17 465	92,64	96,87	96,87
3.1.	85156 Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	18 852	18 030	18 030	17 465	92,64	96,87	96,87
3.1.1.	§ 4130 Składki na ubezpieczenie zdrowotne	18 852	18 030	18 030	17 465	92,64	96,87	96,87
4.	853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	14	25	25	12	85,71	48,00	48,00
4.1.	85335 Refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC	14	25	25	12	85,71	48,00	48,00
4.1.1.	§ 3030 Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	14	25	25	12	85,71	48,00	48,00

1) Dane na podstawie sprawozdań Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa za lata 2013 i 2014 dysponenta części 72 – KRUS.

2) Ustawa budżetowa na rok 2014 z dnia 24 stycznia 2014 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 162).

Załącznik 3. Plan finansowy Funduszu Emerytalno-Rentowego

Poz.	Treść	Wykonanie 2013	Rok sprawozdawczy 2014			6:3	6:4	6:5
			plan wg ustawy budżetowej	plan po zmianach	wykonanie			
			tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Część A								
I	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	15 347 531	15 455 412	15 455 412	15 321 828	99,83	99,14	99,14
1.	Emerytury, renty rolne	14 494 251	14 574 285	14 565 979	14 478 621	99,89	99,34	99,40
2.	Zasiłki pogrzebowe	220 638	240 000	240 000	206 623	93,65	86,09	86,09
3.	Pozostałe świadczenia	632 642	641 127	649 433	636 584	100,62	99,29	98,02
Część B								
I	Stan funduszu na początek okresu sprawozdawczego	88 661	-31 396	-31 396	-22 987	-25,93	73,22	73,22
	w tym:							
1.	Środki pieniężne	193 444	61 226	61 226	112 820	58,32	184,27	184,27
2.	Należności	263 364	279 936	279 936	255 455	97,00	91,25	91,25
3.	Zobowiązania (minus)	-368 147	-372 558	-372 558	-391 262	106,28	105,02	105,02
II	Przychody	17 446 206	17 736 951	19 660 729	19 527 722	111,93	110,10	99,32
1.	Dotacja z budżetu państwa	15 853 053	16 100 540	16 100 540	16 095 771	101,53	99,97	99,97
2.	Składki (przypis)	1 530 075	1 586 853	1 586 853	1 464 037	95,68	92,26	92,26
3.	Pozostałe przychody (przypis)	46 260	49 558	49 558	42 212	91,25	85,18	85,18
4.	Refundacja kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych	0	0	1 923 778	1 921 267	x	x	99,87
5.	Inne przychody	16 818	-	-	4 435	26,37	x	x
III	Koszty realizacji zadań	17 557 854	17 667 696	19 591 474	19 461 356	110,84	110,15	99,34
1.	Transfery na rzecz ludności	15 347 570	15 455 412	14 805 979	14 685 504	95,69	95,02	99,19
1.1.	- emerytury rolnicze	11 636 049	11 651 216	11 603 116	11 541 069	99,18	99,05	99,47
1.2.	- renty rolnicze	2 858 202	2 923 069	2 962 863	2 937 552	102,78	100,50	99,15
1.3.	- zasiłki pogrzebowe	220 638	240 000	240 000	206 623	93,65	86,09	86,09
1.4.	- pozostałe świadczenia	632 642	641 127	0	177	0,03	0,03	x
1.5.	- pozostałe odsetki	39	-	-	83	212,82	x	x
2.	Pozostałe, w tym	460 102	456 600	456 600	456 600	99,24	100,00	100,00
2.1.	- odpis na fundusz administracyjny	455 600	456 600	456 600	456 600	100,22	100,00	100,00
3.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne finansowane z dotacji budżetu	1 750 182	1 755 684	1 755 684	1 750 915	100,04	99,73	99,73
4.	Świadczenia zbiegowe	0	0	1 923 778	1 921 267	x	x	99,87
5.	Pozostałe świadczenia	0	0	649 433	636 407	x	x	97,99
6.	Inne koszty	0	0	0	801	x	x	x
7.	Odpisy aktualizujące należności	0	0	0	9862	x	x	x
IV	Stan funduszu na koniec roku		37 859	37 859	43 379	-188,71	114,58	114,58
	w tym							
1.	Środki pieniężne	112 820	114 105	114 105	204 023	180,84	178,80	178,80
2.	Należności	255 455	296 922	296 922	220 792	86,43	74,36	74,36
3.	Zobowiązania (minus)	-391 262	-373 168	-373 168	-381 436	97,49	102,22	102,22
Część D – dane uzupełniające								
1.	Ściągalność składek	101,34	99	99	101,56	100,22	102,59	102,59
2.	Przeciętna emerytura (z FER)	983,44	1016,13	1013,53	1010,52	102,75	99,45	99,70
3.	Przeciętna renta (z FER)	916,09	943,74	943,74	941,94	102,82	99,81	99,81
4.	Liczba emerytur	986	956	954	952	96,55	99,58	99,79
5.	Liczba rent	260	258	262	260	100,00	100,78	99,24

Załącznik 4. Plan finansowy Funduszu Administracyjnego

Lp.	Wyszczególnienie	2013	2014			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan	Plan	Wykonanie			
			wg ustawy budżetowej	po zmianach				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Część A							
I.	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	573 725	610 204	610 204	590 408	102,9	96,8	96,8
1.	Koszty własne	559 833	590 391	590 391	571 730	102,1	96,8	96,8
2.	Koszty inwestycyjne	13 892	19 813	19 813	18 678	134,5	94,3	94,3
	Część B							
I.	Stan na początek roku	55 903	48 930	48 930	72 863	130,3	148,9	148,9
	w tym:							
1.	Środki pieniężne	98 505	86 155	86 155	117 944	119,7	136,9	136,9
2.	Należności	9 679	9 606	9 606	9 810	101,4	102,1	102,1
3.	Zobowiązania (minus)	-54 807	-49 357	-49 367	-56 848	103,7	115,2	115,2
II.	Przychody	590 688	589 060	589 060	588 502	99,6	99,9	99,9
1.	Odpis z funduszu emerytalno-rentowego – § 2960	455 600	456 600	456 600	456 600	100,2	100,0	100,0
2.	Odpis z funduszu składkowego – § 2960	58 750	59 259	59 259	59 259	100,9	100,0	100,0
3.	Pozostałe przychody	76 338	73 201	73 201	72 643	95,2	99,2	99,2
3.1.	– refundacja przez ZUS kosztów obsługi tzw. świadczeń zbiegowych	50 706	49 202	49 202	48 032	94,7	97,6	97,6
3.2.	– refundacja kosztów obsługi:	19 917	19 560	19 560	19 254	96,7	98,4	98,4
3.2.1.	– ubezpieczeń zdrowotnych	2 779	3 095	3 095	2 774	99,8	89,6	89,6
3.2.2.	– świadczeń zleconych do wypłaty	14 909	14 140	14 140	14 140	94,8	100,0	100,0
3.2.3.	– rent socjalnych	2 229	2 325	2 325	2 340	105,0	100,6	100,6
3.3.	Inne przychody	5 715	4 439	4 439	5 357	93,7	120,7	120,7
III.	Koszty realizacji zadań	573 728	610 204	610 204	590 532	102,9	96,8	96,8
1.	Koszty własne	559 833	590 391	590 391	571 730	102,1	96,8	96,8
1.1.	– wynagrodzenia pracowników Kasy – §§ 4010–4100, 4170	286 860	287 882	287 882	286 076	99,7	99,4	99,4
1.2.	– składki na ubezpieczenia społeczne – § 4110	44 843	45 249	45 249	44 639	99,5	98,7	98,7
1.3.	– składki na Fundusz Pracy – § 4120	4 768	5 812	5 812	4 609	96,7	79,3	79,3
1.4.	– składki na Fundusz Emerytur Pomostowych – § 4780	0	0	0	0	–	–	–
1.5.	– pozostałe wydatki bieżące, w tym:	223 362	251 448	251 448	236 406	105,8	94,0	94,0
1.5.1.	– opłaty pocztowe i usługi bankowe – § 4300	58 774	62 312	62 312	58 476	99,5	93,8	93,8
2.	Koszty inwestycyjne:	13 892	19 813	19 813	18 678	134,5	94,3	94,3
2.1.	– wydatki inwestycyjne i wydatki na zakupy inwestycyjne – §§ 6110, 6120	13 892	19 813	19 813	18 678	134,5	94,3	94,3
3.	Pozostałe koszty	1	0	0	22	2 200,0	–	–
4.	Odpisy aktualizujące należności	2	0	0	102	5 100,0	–	–
IV.	Stan na koniec roku	72 863	27 786	27 786	70 833	97,2	254,9	254,9
	w tym:							
1.	Środki pieniężne	117 944	63 704	63 704	117 523	99,6	184,5	184,5
2.	Należności	9 810	9 528	9 528	9 338	95,2	98,0	98,0
3.	Zobowiązania (minus)	-56 848	-47 972	-47 972	-56 646	99,6	118,1	118,1

Załącznik 5. Plan finansowy Funduszu Prewencji i Rehabilitacji

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie	Rok sprawozdawczy 2014			6:3	6:4	6:5
		2013 r.	Plan wg ustawy budżetowej	Plan po zmianach	Wykonanie			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Część A								
I.	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	33 715	34 393	34 393	34 178	101,37	99,37	99,37
1.	Wydatki bieżące	31 498	31 363	31 363	31 172	98,97	99,39	99,39
2.	Wydatki inwestycyjne	2 217	3 030	3 030	3 006	135,59	99,21	99,21
Część B								
I.	Stan funduszu na początek roku	1 985	1033	1 033	1 900	95,72	183,93	183,93
	w tym:							
1.	Środki pieniężne	4 082	3 374	3 374	4 493	110,07	133,17	133,17
2.	Należności	745	0	0	2	0,27	x	x
3.	Zobowiązania (minus)	-2 842	-2 341	-2 341	-2 600	91,48	111,06	111,06
II.	Przychody	33 638	33 490	33 490	33 500	99,59	100,03	100,03
1.	Dotacja z budżetu państwa	274	283	283	283	103,28	100,00	100,00
2.	Odpis z funduszu składowego	32 639	32 922	32 922	32 922	100,87	100,00	100,00
3.	Pozostałe przychody	725	285	285	295	40,69	103,51	103,51
III.	Koszty realizacji zadań (wydatki)	33 723	34 393	34 393	34 178	101,35	99,37	99,37
1.	Wydatki bieżące (własne)	31 498	31 363	31 363	31 172	98,97	99,39	99,39
2.	Wydatki inwestycyjne i wydatki na zakupy inwestycyjne	19	30	30	15	78,95	50,00	50,00
3.	Dotacje inwestycyjne	2 198	3 000	3 000	2 991	136,08	99,70	99,70
4.	Pozostałe koszty	8	0	0	0	0,00	x	x
IV.	Stan funduszu na koniec roku	1 900	130	130	1 222	64,32	940,00	940,00
	w tym:							
1.	Środki pieniężne	4 493	2 412	2 412	3 439	76,54	142,58	142,58
2.	Należności	2	0	0	9	450,00	x	x
3.	Zobowiązania (minus)	-2 600	-2 282	-2 282	-2 226	85,62	97,55	97,55

Załącznik 6. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2013			Wykonanie 2014			8:5
		Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełnozatrudnionych	Wynagrodzenia osobowe (§ 4010 i § 4040)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełnozatrudnionych	Wynagrodzenia osobowe (§ 4010 i § 4040)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	
		Etaty	tys. zł	zł	etaty	tys. zł	Zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Ogółem w tym:	6 072,37	266 498	3 657,25	6 138,17	266 504	3 618,13	98,93
1.1.	Centrala	239,40	18 017	6 271,53	241,48	18 369	6 339,05	101,08
1.2.	Oddziały Regionalne	5 832,97	248 481	3 549,96	5 896,69	248 135	3 506,70	98,78

Załącznik 7. Kalkulacja oceny ogólnej w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz Funduszy: Emerytalno-Rentowego, Administracyjnego i Prewencji i Rehabilitacji

Oceny wykonania budżetu części 72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz Funduszy: Emerytalno-Rentowego, Administracyjnego i Prewencji i Rehabilitacji dokonano stosując kryteria²⁸ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2014 roku²⁹.

Kalkulacja oceny ogólnej w części 72 Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2014 r., Najwyższa Izba Kontroli odstąpiła od badania sposobu planowania i realizacji dochodów budżetowych.

Wydatki W: 16.657.717 tys. zł
Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W = 1,0000$

Nieprawidłowości w wydatkach: nie stwierdzono, a sprawozdania sporządzono terminowo i rzetelnie.

Ocena częściowa wydatków: pozytywna (5)

Wynik końcowy Wk: = 5 x 1,0000 = 5

Ocena końcowa: pozytywna

Kalkulacja oceny ogólnej Funduszu Emerytalno-Rentowego

Przychody (D): 19.527.722 tys. zł
Koszty (W): 19.461.356 tys. zł
Łączna kwota (G): 38.989.078 tys. zł (D+W)
Waga przychodów w łącznej kwocie: $Wd = D : G = 0,5009$
Waga kosztów w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,4991$

Nieprawidłowości w przychodach: nie stwierdzono uszczupień w przychodach oraz prawidłowo wykazano przychody w sprawozdaniach

Ocena częściowa przychodów: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w kosztach: nie stwierdzono kosztów poniesionych z naruszeniem prawa.

Ocena częściowa kosztów: pozytywna (5)

Wynik końcowy Wk: = 5 x 0,5009 + 5 x 0,4991 = 2,505 + 2,495 = 5,0000

Ocena końcowa: pozytywna

Kalkulacja oceny ogólnej Funduszu Administracyjnego

Przychody (D): 588.502 tys. zł
Koszty (W): 590.532 tys. zł
Łączna kwota (G): 1.179.034 tys. zł (D+W)
Waga przychodów w łącznej kwocie: $Wd = D : G = 0,4991$
Waga kosztów w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,5009$

Nieprawidłowości w przychodach: nie stwierdzono uszczupień w przychodach, oraz prawidłowo wykazano przychody w sprawozdaniach.

Ocena częściowa przychodów: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w kosztach: stwierdzono nieprawidłowość polegającą na udzieleniu zamówienia publicznego na zakup usług utrzymania i rozwoju systemu Workflow o wartości 3.293 tys. zł (0,56% wykazanych kosztów) w trybie zamówienia z wolnej ręki z naruszeniem art. 67 ust. 1 pkt 3 Prawa zamówień publicznych.

Ocena częściowa kosztów: 3 (nie zostały spełnione kryteria dla oceny pozytywnej i negatywnej)

Wynik końcowy Wk: = 5 x 0,4991 + 3 x 0,5009 = 2,4955 + 1,5027 = 3,9982

²⁸ <http://www.nik.gov.pl/kontrola/standardy-kontroli-nik/>

²⁹ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrola/analiza-budzetu-panstwa/>

Ocena końcowa: 3 (nie zostały spełnione kryteria dla oceny pozytywnej i negatywnej).

Kalkulacja oceny ogólnej Funduszu Prewencji i Rehabilitacji

Przychody (D): 33.500 tys. zł

Koszty (W): 34.178 tys. zł

Łączna kwota (G): 67.678 tys. zł (D+W)

Waga przychodów w łącznej kwocie: $Wd = D : G = 0,4950$

Waga kosztów w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,5050$

Nieprawidłowości w przychodach: nie stwierdzono uszczupień w przychodach oraz prawidłowo wykazano przychody w sprawozdaniach.

Ocena częściowa przychodów: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w kosztach: nie stwierdzono kosztów poniesionych z naruszeniem prawa oraz prawidłowo wykazano koszty w sprawozdaniach.

Ocena częściowa kosztów: pozytywna (5)

Wynik końcowy Wk: = 5 x 0,4950 + 5 x 0,5050 = 2,4750 + 2,5250 = 5,0000

Ocena końcowa: pozytywna

Załącznik 8. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Komisja Finansów Publicznych
6. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
7. Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi
8. Minister Finansów
9. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
10. Minister Administracji i Cyfryzacji
11. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
12. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
13. Rzecznik Praw Obywatelskich